

Помер С. Руданський 3 травня 1873р. і похований в Ялті на Массандрівському кладовищі. Степан Руданський мріяв про незалежність України. В ім'я цього жив, страждав і працював.

Його світлий талант, його слово і сьогодні залишається з нами. Він продовжує чарувати нас задушевністю своїх ліричних поезій, веселим і водночас вражаючим сміхом гуморесок. Справдилось сподівання поета, що його після смерті читатимуть мільйони його одномовців.

Список використаних джерел:

1. Станович М. Такий знаний – і настільки невідомий Руданський: [невідомі стор. життя] // Подолія. – 1994. – 6 січ.
2. Хоменко Б. Світлий талант // Вінницька газета. – 1994. – 6 січ.
3. Рабенчук В. «Дочекався я свого святонька...» // Вінниччина. – 1994. – 15 січ.

Денис Злочевський

Науковий керівник: к. і. н, доц. Гордієнко Г.М.

ЕКОНОМІЧНА ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ МОНАСТИРІВ У ХУІ-ХУІІІ СТОЛІТТЯХ

Ідеологічною основою формування української нації, її ментальності та суспільної свідомості тривалий час була православна християнська релігія. «Воля і віра» були тим стягом, що об'єднував передове українство протягом його багатовікової боротьби за самовизначення та незалежність. Особливе місце у історії церкви в Україні посідають монастирі, які виступали могутніми цитаделями поширення й захисту православ'я.

Аналізуючи акти Гетьманської влади в Україні другої половини XVII-XVIII ст., ми бачимо, що найпершими від українських державців отримували привілеї православні церкви та монастирі. Насамперед ті, що користувалися славою ревностних оберегів духовності та істинної віри. Гетьманською опікою користувалися Лубенський Мгарський Святопреображенський монастирі, жіночий Золотоніський Красногірський, Пивогірський, Густинський монастирі та багато інших обителів не зважаючи на те, що вони були досить віддаленими від політичних центрів Гетьманщини.

Прагнучи зміцнити серед народу свій авторитет істинних захисників православ'я, заручитись підтримкою вищого духовенства, яке формувалося з чернечих братств, українські урядовці дарували монастирям землі, майно та нерухомість, допомагали їм у розбудові, брали під своє покровительство. Опіка над монастирями була не лише даниною

державному звичаю, але і необхідною частиною внутрішньої політики козацьких урядів. Що спонукало державців до сприяння святим обителям?

По-перше, саме чернечі братства в умовах козацько-селянської революції другої половини ХУІІ ст. в Україні лишались найбільшими земельними власниками. Шляхетські латифундіальні господарства були вкрай розорені, сама шляхта вигнана за Дніпро. Тож монастирські господарства лишились чи не найбільш перспективними в економіці молодій українській республіці, а можливо, і становили основу сільського господарства усього Лівобережжя.

Лубенський Мгарський Свято-Преображенський монастир на кінець ХУІІ ст. володів 19 млинами та млинними місцями, орними землями вздовж річок Вільшанка, Мгар, Удай, Сліпорід, а також орними землями біля сіл у Лубенському та Миргородському полках. Монастир мав у своєму розпорядженні до 6 великих садів з грядками та пасіками, чисельні озерні та річкові рибні ловлі. Земельні володіння Пивогірського монастиря охоплювали до 10 сіл та містечок і розміщались на обох берегах Дніпра. Господарства заможних монастирів були комплексними, з налагодженим механізмом усіх галузей сільськогосподарського виробництва [1, с.75].

Чернечі братства Лівобережної Гетьманщини були не лише землевласниками, але і однією з вагомих ланок економіки України того часу. Українські гетьмани усіма засобами охороняли і збільшували привілеї святих обителів, свідомо йдучи навіть проти інтересів рядового козацтва.

Монастирські обителі були не лише дієвими господарськими одиницями. Багато з них брало активну участь у суспільно-політичних процесах в Україні в ХУІ-ХУІІІ ст. Пивогірський монастир надав велику допомогу військам Сулими, Павлюка, Б. Хмельницького продовольством, монастирськими людьми, переправляв чисельні козацькі війська через Дніпро на своєму перевозі. Більшість монастирів мала міцні неприступні мури, високі вали з ровами та природними перешкодами, які часто ставали надійним захистом українським патріотам [2, с.65].

Вже під час занепаду Гетьманщини і наступу Московського царства на права України монастирі часто самостійно протистояли утвердженню панування російських урядовців у наших землях. Так, у 50-х роках ХУІІІ ст. монахи Лубенського Мгарського монастиря організували справжній бойкот російському чиновнику підполковнику Олексію Семенову, який тримав земельні угіддя біля монастирських. Мгарська братія не лише наказувала своїм підданам «експропріювати» збіжжя, ліс, сіно і худобу підполковника, але і самовільно звільняла його кріпаків. Цікаво, що у даній ситуації монастир навіть дозволив козакам сотника Значка осідати на своїх землях і косити сіно на монастирських луках, щоб мати серед козацтва підтримку у протистоянні підполковнику-чужинцю. Як бачимо, у цьому випадку економічні інтереси не були головними для Мгарських

ченців. «Війна» між монастирями та російським урядовцем, що тяглася більше двох років, видше свідчить про вираз протесту українського духовенства проти іноземної експансії [3, с.21].

Отже, після занепаду гетьманської влади українська православна церква лишилась єдиною згадкою про колишню могутність української держави, вона перейняла на себе роль хранителя національних традицій та споконвічних ідеалів українства.

Список використаних джерел:

1. Астряб М.Г. Лубенский Мгарский Свято-Преображенский монастырь / М.Г. Астряб // Труды Полтавской ученой археологической комиссии. – 1915. – Вып.13. – С. 73-79.
2. Модзалевский В.К. Характеристика отношений между монахами Мгарского монастыря и Лубенскими полками в 1649-1661 гг. / В.К. Модзалевский / Киевская старина. – 1806 (март-апрель.) - С. 61-71.
3. Матченко А. Историко-археологический очерк бывшего Пивогорского монастыря. Полтавской губернии / А. Матченко. – Кременчуг, 1891. – С. 21.

Василь Ігнатишин, Адальберт Ігнатишин

АЕРОФІЗИЧНІ ПАРАМЕТРИ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬКОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГИНУ

На території Закарпатського внутрішнього прогину продовжуються дослідження екологічно небезпечних процесів шляхом моніторингу геофізичних параметрів навколишнього середовища, зокрема параметрів сейсмічного стану, гідрологічного стану, геодинамічного стану на пунктах геофізичних станцій Відділу сейсмічності Карпатського регіону та Карпатського відділення Інституту геофізики ім. С.І.Субботіна НАН України. За результатами досліджень отримано висновки, які допоможуть охарактеризувати картину сейсмотектонічних процесів на Закарпатті [1- 7].

Екологічний стан Закарпаття визначається гідрологічним станом та геодинамічними процесами: повені та зсуви, окреме місце в цьому списку займає сейсмічний стан регіону. Землетруси на Закарпатті відбуваються постійно, маємо на увазі і ті землетруси, які реєструються сейсмічними приладами. Відчутні землетруси відбуваються в Закарпатті з частотою 1-6 подій на рік. Найбільше землетрусів відбувається влітку(липень –серпень 2015 року, зареєстровано біля сотні місцевих землетрусів в Тячівському районі, в тому числі 6 відчутних). Осінь 2014 року відмічена серією місцевих землетрусів в Виноградівському районі в листопаді. Кожного року